

KONGRESY, SYMPOZJA I KONFERENCJE

LXXXI Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego – Żagań, 23–25.09.2011

LXXXI Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego, który odbył się w Żaganiu w dniach 23–25 września 2011 r., stworzył uczestnikom okazję do zaznajomienia się z obecną wiedzą o ewolucji geologicznej Dolnego Śląska, a przede wszystkim z historią rozwoju dwóch najmłodszych eratemów, mezozoicznego i kenozoicznego, głównie w zachodniej części tego regionu.

Organizatorem zjazdu był Oddział Wrocławski PTG pod przewodnictwem prof. Andrzeja Żelaźniewicza, a współorganizatorami: Instytut Nauk Geologicznych PAN, Instytut Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, Oddział Dolnośląski Państwowego Instytutu Geologicznego oraz Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii Politechniki Wrocławskiej.

Obrazy odbyły się w barokowym Pałacu Książęcym w Żaganiu, otoczonym rozległym, zabytkowym parkiem. Otwarcia zjazdu dokonali: przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. Andrzej Żelaźniewicz, prezes PTG prof. Adam Gasiński oraz burmistrz miasta Żagania Sławomir Kowal. Pierwszy dzień spotkania wypełniła sesja referatowa. Część poranna, prowadzona przez prof. Pawła H. Karnkowskiego oraz prof. Włodzimierza Mizerskiego, poświęcona była aktualnym problemom stratygrafii mezozoiku i neogenu (A. Chrzastek, A. Szykiewicz) oraz plejstocenu i zlodowaceń (J. Badura), tektonice synklinorium północnosudeckiego (A. Solecki), zjawiskom glacictektonicznym (K. Urbański), wulkanizmowi kenozoicznemu (J. Puziewicz), wynikom badań magnetotellurycznych (M. Stefaniuk) oraz deformacji antropogenicznych (B. Kontny). W części popołudniowej obrad, prowadzonych przez prof. Teresę Oberc-Dziedzic, scharakteryzowano hydrogeologię zachodniej części regionu (S. Staško) i wody termalne Dolnego Śląska (W. Ciężkowski) oraz omówiono problematykę złoża węgla brunatnego Legnica–Ścinawa (A. Stachowiak). Pozostałe referaty dotyczyły zastosowań kamienia w architekturze i sztuce (R. Kryza) oraz geoturystyki (J. Koźma, P. Zagożdżon), w tym projektu Geostrady Sudeckiej – przewodnika geologiczno-turystycznego (S. Mrazova z czeskiej służby geologicznej). Sesji referatowej towarzyszyła sesja posterowa związana z tematyką zjazdu. Wieczorem uczestnicy zwiedzili z przewodnikiem zabytki Żagania.

Obrady zjazdu uświetniła uroczystość nadania godności członków honorowych PTG prof. Volkerowi Hoeckowi z Uniwersytetu w Salzburgu oraz prof. Jerzemu Lefeldowi z Instytutu Nauk Geologicznych PAN w Warszawie. Miłym zakończeniem pierwszego dnia była uroczysta kolacja, którą wydano w zabytkowych salach Pałacu Książęcego.

Dwa kolejne dni przeznaczone były na sesje terenowe. Ich celem była prezentacja i dyskusja bezpośrednio w odsłonięciach zagadnień przedstawionych w referatach w pierwszym dniu zjazdu. Organizatorzy przygotowali siedem wycieczek, których opisy zawarto w „Przewodniku do wycieczek LXXXI Zjazdu PTG”. Wycieczki poświęcone problemom geologii mezozoiku i kenozoiku w zachodniej części Dolnego Śląska prowadzili: J. Badura, A. Chrzastek, A. Hałuszczak i A. Szykiewicz. Geoturystycznymi przewodnikami w polskiej i niemieckiej części Geoparku „Łuk Mużakowa” byli J. Koźma i M. Kupetz, reprezentant służby geologicznej Brandenburgii. Wycieczkę prezentującą kenozoiczne skały wulkaniczne i występujące w nich ksenolity prowadzili: M. Matusiak-Małek i J. Puziewicz. O kamieniu

w zabytkach architektury miasteczek leżących na trasie wycieczek mówił R. Kryza.

Całość problematyki geologicznej prezentowanej w trakcie zjazdu została zebrana w monografii „Mezozoik i kenozoik Dolnego Śląska”, opracowanej pod redakcją A. Żelaźniewicza, J. Wojewody i W. Ciężkowskiego, a wydanej przez wydawnictwo WIND (patrz <http://www.ptgeol.pl/zjazd/monografie>). Na monografię składa się 14 recenzowanych artykułów. Omówienie wyników badań sedimentologicznych i stratygraficznych mezozoiku zachodniej części Dolnego Śląska (A. Chrzastek, J. Wojewoda) uzupełnione jest charakterystyką rozwoju strukturalnego synklinorium północnosudeckiego (A. Solecki). Zachodnia część Dolnego Śląska to obszar z ponad 300 wystąpieniami kenozoicznych skał wulkanicznych. Stanowią je nie tylko bazanity czy nefelinity, lecz także perydotytowe i piroksenitowe ksenolity płaszczka, które pozwalają na lepsze poznanie źródła magm alkalicznych (J. Puziewicz, M. Matusiak-Małek, T. Ntaflos, M. Gregoire). Powszechne w regionie neogeńskie skały osadowe, mimo wieloletnich badań, nadal wymagają prowadzenia prac stratygraficznych, gdyż ciągle jeszcze wymykają się jednoznacznej klasyfikacji chronostratygraficznej, a i korelacje litostratygraficzne budzą wątpliwości (J. Badura, A. Szykiewicz). Z podobnymi problemami spotykają się zresztą także i badacze czwartorzędu. Na mapach geologicznych zachodniej części Dolnego Śląska istnieją sprzeczności w korelacjach stratygraficznych utworów plejstocenu, przy czym lepszemu rozpoznaniu wymagają osady uznawane za interglacjalne (J. Badura, A. Szykiewicz). Badania geologiczne w nowych odsłonięciach (autostrada A-4, linie kolejowe) dowodzą, że glacictektónica odegrała dużą rolę w deformacji nie tylko skał osadowych plejstocenu, lecz także neogenu (K. Urbański, A. Hałuszczak, P. Różański). Po neogeńskiej kulminacji aktywność geodynamiczna obszaru Dolnego Śląska jest dziś słabsza, ale nadal przejawia się ruchami zrzutowymi i przesuwczymi rzędu 4 mm/rok (S. Cacoń, B. Kontny). Sondowania magnetotelluryczne dostarczyły informacji przydatnych do interpretacji głębokiej struktury skorupy ziemskiej, badań złożowych w Górach Kaczawskich i w osłonie plutonu Karkonoszy oraz w poszukiwaniach wód termalnych (M. Stefaniuk, J. Farbisz, M. Wojdyła, Ł. Sito). Wody termalne regionu sudeckiego, często związane z uskockami, mają niską entalpię i mogą być stosowane w balneoterapii i rekreacji oraz do celów grzewczych (W. Ciężkowski, M. Michniewicz, T. Przylibski). Duże zasoby wód podziemnych w utworach osadowych są w zachodniej części Dolnego Śląska słabo wykorzystane (M. Wąsik, H. Marszałek, S. Staško, R. Tarka). Z kolei ogromne zasoby węgla brunatnego w rejonie Legnica–Ścinawy i parametry geologiczno-górniczne oraz jakościowe węgla dają uzasadnione podstawy do opracowania optymalnych sposobów ich wykorzystania, w tym przez gazyfikację i biogazyfikację w złożu (A. Stachowiak, J. Nowak, E. Sztromwasser). Wysoki poziom georóżnorodności w regionie Dolnego Śląska czyni go obszarem o dużych perspektywach rozwoju geoturystyki (J. Koźma, S. Cwojdziański, A. Ihnatowicz, J. Pacuła, P. i K. Zagożdżon).

Andrzej Żelaźniewicz, Adam Ihnatowicz & Stefan Cwojdziański